

Učitel matematiky

Jiří Cihlar

František Kuřina: Matematika jako pedagogický problém. Mé didaktické krédo

Učitel matematiky, Vol. 26 (2018), No. 1, 60–62

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/148574>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2018

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

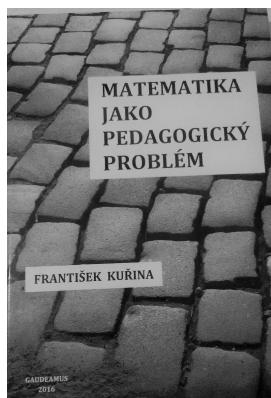

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

**FRANTIŠEK KUŘINA – MATEMATIKA
JAKO PEDAGOGICKÝ PROBLÉM
MÉ DIDAKTICKÉ KRÉDO**

JIŘÍ CIHLÁŘ

Knihu s tímto názvem vydalo nakladatelství Gaudeamus v minulém roce. Autor, profesor Kuřina, dlouholetý vysokoškolský učitel a didaktik matematiky, v úvodu píše, že sepsáním svých názorů na problémy matematického vzdělávání chce přispět k zamýšlení nad situací našeho školství. Následující tři kapitoly mají tyto názvy: Má léta učednická, Mé didaktické krédo, Má setkání. Již z těchto pojmenování kapitol je patrné, že kniha je psána nezastřeně subjektivně, autor se neschovává za jiné

autority, i když jejich myšlenky a názory pochopitelně na mnoha místech cituje, vždy přidává jejich hodnocení nebo interpretaci a zařazuje je do historického kontextu.

Druhá kapitola Má léta učednická překvapí hned na počátku – autor za ně sympaticky považuje celý svůj intelektuální život – od třicátých let minulého století až po současnost. V jednotlivých podkapitolách pak hovoří o vybraných osobnostech, institucích a dílech, které měly na jeho názory podstatný vliv. Začíná pojednáním o dvou vynikajících českých matematicích, Bohumilu Bydžovském a Eduardu Čechovi, kteří ve čtyřicátých a poválečných letech věnovali své úsilí kromě matematiky samé i didaktickým problémům, speciálně tvorbě učebnic. Dále se věnuje období „modernizace vyučování matematice“, které lze charakterizovat masivním vpádem množinového pojetí do vyučování, zmiňuje

roli Výzkumného ústavu pedagogického a kritizuje naše zpoždění za zahraničím při překonávání didaktických omylů této etapy. Ze zahraničních didaktických vlivů uvádí polskou krakovskou školu Zofie Krygowské a práce Institutu pro rozvíjení matematického vzdělávání, jehož vůdčí osobností byl Hans Freudenthal, propagující realistické matematické vzdělávání. V dalších částech je zmíněna a kriticky reflektována „Žlutá kniha“ Teória vyučovania matematiky kolektivu autorů zformovaného kolem Milana Hejného, a je podán podrobný popis didaktického dění v pražských ohniscích didaktiky matematiky od dob Karla Hruší a Jana Vyšína až po současnost. Zajímavou partií této kapitoly je také srovnání různých přístupů k výuce geometrie, autor preferuje přirozený přístup, který sám rozpracovával a který navazuje na Hadamardovo pojetí. V posledních částech druhé kapitoly je zmiňována důležitost praxe školy v didaktice, probírány Taovy příklady „dobré matematiky“ a diskutována role jazyka didaktiky matematiky. V celé kapitole je mnoho konkrétních příkladů, úloh a problémů, kterými jsou zmiňované ideje i téze ilustrovány a dokladovány, její hutný text dává čtenáři dobrý přehled o vývoji naší i evropské didaktiky.

Třetí kapitola Mé didaktické krédo se soustřeďuje na autorem vybrané a z jeho pohledu podstatné a důležité didaktické poznatky a problémy. Začíná třemi dimenzemi poznávání světa, které nalézá v dílech řady myslitelů, jejich odrazem ve vyučování (stavy, schémata a struktury) a jejich vlivem na práci učitelů, pokračuje pak srovnáním dvou pólů matematického vzdělávání – pouhého předávání poznatků a přirozeného poznávacího procesu. Dále je diskutována role vyučování matematiky při obecné kultivaci myšlení žáků, pozornost je věnována i využívání poznatků logiky při výuce. Jak učinit myšlenku viditelnou – to je název další podkapitoly a její obsah opět nezklame, důležitost a vhodnost originální a nápadité vizualizace je demonstrována na řadě zajímavých příkladů, týkajících se jak pojmů, tak i formulí či důkazů vět. V dalších podkapitolách autor poukazuje na některé kritické jevy v naší školské matematice a v závěru kapitoly přináší své názory na problémy kurikula.

Čtvrtá kapitola Má setkání bude pro čtenáře potěšením – jsou zde v bohaté míře citovány myšlenky nejruznějších autorů, které se v souvislosti s předchozími kapitolami jeví autorovi zajímavé. Jsou tematicky rozděleny do čtyř částí: Společnost, Poznávání, Škola a Matematika. Poslední částí kapitoly je pak autorův „orbis pictus“ – soubor několika obrázků a více než 60 autorových fotografií, které ukazují vnitřní matematickou krásu v okolním světě.

V poslední páté kapitole je formulován závěr, obsahující ve velmi stručné podobě čtyři cíle, o nichž je autor přesvědčen, že by o ně mělo být usilováno.

Nelze pominout obsažný soupis literatury, který bude jistě čtenářům užitečný, i oba pečlivě zpracované rejstříky – jmenný i věcný.

Kniha Františka Kuřiny je fundovaným a poučeným kritickým pohledem na problémy didaktiky matematiky a její vývoj, bude jistě zajímavá a přínosná pro všechny budoucí čtenáře – učitele matematiky, studenty učitelství, profesionální didaktiky i ostatní zájemce o matematiku.

Na závěr jen jedna poznámka: v Appendixu na str. 168 autor píše, že by tato kniha měla být jeho poslední publikací. Byl bych rád, aby se tato předpověď nenaplnila, jsem přesvědčen, že nejenom já si přeji, aby profesor Kuřina aktivně přispíval k rozvoji didaktiky matematiky i nadále.

Jiří Cihlář

Katedra matematiky

Přírodovědecká fakulta

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

České mládeže 8

400 96 Ústí nad Labem

e-mail: jiri.cihlar@ujep.cz